

กฎหมายลิขสิทธิ์กับความคุ้มครองงานที่สร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ (AI)

นายชยพล ธาณีวัฒน์

วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานกฎหมาย 3

เรียบเรียง

1. บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ปัญญาประดิษฐ์ (AI) ได้กลายเป็นส่วนสำคัญในชีวิตประจำวันของเรา ตั้งแต่การใช้ผู้ช่วยเสมือนจริงอย่าง Siri หรือ Alexa ไปจนถึงการใช้แอปพลิเคชันแปลภาษาและระบบแนะนำเนื้อหาบนแพลตฟอร์มสตรีมมิ่ง AI ได้แทรกซึมเข้าไปในทุกแง่มุมของสังคมสมัยใหม่ ความก้าวหน้านี้ไม่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์เท่านั้น แต่ยังท้าทายกรอบกฎหมายที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทรัพย์สินทางปัญญาและลิขสิทธิ์ ความสามารถของ AI ในการสร้างงานที่มีความซับซ้อนและสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นบทความ งานศิลปะ หรือแม้แต่โค้ดคอมพิวเตอร์ ได้นำมาซึ่งคำถามสำคัญเกี่ยวกับความเป็นเจ้าของและการคุ้มครองทางกฎหมายของผลงานเหล่านี้ ในขณะที่กฎหมายลิขสิทธิ์แบบดั้งเดิมมุ่งเน้นไปที่การคุ้มครองงานที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ การปรากฏตัวของงานที่สร้างโดย AI ได้ท้าทายแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นผู้สร้างสรรค์และความเป็นเจ้าของ

ประเด็นสำคัญประการหนึ่งคือการพิจารณาว่า AI สามารถเป็น "ผู้สร้างสรรค์" ตามความหมายของกฎหมายลิขสิทธิ์ได้หรือไม่ ในหลายประเทศ กฎหมายลิขสิทธิ์กำหนดให้งานที่ได้รับความคุ้มครองต้องเป็นผลงานที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งทำให้เกิดคำถามว่างานที่สร้างโดย AI โดยปราศจากการมีส่วนร่วมโดยตรงของมนุษย์ จะมีคุณสมบัติได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์หรือไม่ นอกจากนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการกำหนดความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่สร้างโดย AI ในกรณีที่ AI สร้างงานโดยอิสระ ใครควรเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้พัฒนา AI ผู้ใช้งาน AI หรือตัว AI เอง คำถามเหล่านี้ไม่เพียงแต่มิมีนัยสำคัญทางกฎหมาย แต่ยังมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจและจริยธรรมอีกด้วย อีกประเด็นหนึ่งที่ต้องพิจารณาคือ ขอบเขตของการดัดแปลงหรือการใช้งานโดย AI ที่จะถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ เมื่อ AI ใช้งานที่มีลิขสิทธิ์เป็นข้อมูลในการเรียนรู้และสร้างงานใหม่ จะถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์หรือไม่ และหากเป็นเช่นนั้น ใครควรรับผิดชอบ คำถามเหล่านี้ท้าทายแนวคิดดั้งเดิมเกี่ยวกับการใช้งานโดยชอบธรรมและการดัดแปลงงาน ในขณะเดียวกัน การคุ้มครองงานที่สร้างโดย AI ยังมีความสำคัญต่อการส่งเสริมนวัตกรรมและการลงทุนในเทคโนโลยี AI หากไม่มีการคุ้มครองทางกฎหมายที่เหมาะสม อาจทำให้เกิดความลังเลในการพัฒนาและใช้งาน AI ในการสร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจในระยะยาว

บทความนี้จึงต้องทบทวนประเด็นสำคัญเกี่ยวกับกฎหมายลิขสิทธิ์และความคุ้มครองงานที่สร้างโดย AI โดยวิเคราะห์กรอบกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนแนวทางการปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับความท้าทายใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นจากการใช้ AI ในการสร้างสรรค์ผลงาน นอกจากนี้ ยังจะพิจารณาผลกระทบ

ทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาจเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงในการคุ้มครองทางกฎหมายสำหรับงานที่สร้างโดย AI

2. ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คืออะไร

AI เป็นสิ่งที่แวดวงธุรกิจ และอุตสาหกรรมให้ความสนใจกันเป็นอย่างมาก แม้แต่คนทั่วไปก็อาจเคยได้ยินคำว่า AI กันมานาน บางคนรู้จัก AI ผ่านภาพยนตร์ ซีรีส์ หรือจากเกมต่างๆ ซึ่งจริงๆ แล้ว AI เป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวันของเรามากกว่าที่คิด แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่าจริงๆ แล้ว AI คืออะไร ระบบ AI มีหลักการทำงานอย่างไร AI มีกี่ประเภทกันแน่ในปัจจุบัน ทำไมถึงมีความสำคัญต่อธุรกิจ และอุตสาหกรรมนัก หรือที่หลายคนสงสัยว่า AI สามารถคิด และมีความรู้สึกจริงไหม ซึ่งในบทความนี้ได้นำความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยี AI ว่าคืออะไร AI เข้ามามีบทบาทในการช่วยให้การทำงานในแวดวงอุตสาหกรรมสะดวกสบายอย่างไร เพื่อให้เข้าใจความหมายของ AI และรู้จักการทำงานของ AI มากขึ้น

2.1 ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คืออะไร มีจุดประสงค์การทำงานอย่างไร¹

ปัญญาประดิษฐ์ หรือ AI ย่อมาจาก Artificial Intelligence คือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่มีฟังก์ชันที่สามารถทำงานได้เหมือนกับมนุษย์ และสามารถเลียนแบบการตัดสินใจกรรมของมนุษย์ได้ เช่น การเรียนรู้ การวางแผน และการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นตัวช่วยมนุษย์ในการคิด ซึ่งจะเน้นไปในเรื่องของการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพราะ AI สามารถทำงานได้รวดเร็วกว่าสมองของมนุษย์ แต่ในขณะเดียวกัน AI ยังไม่สามารถทำหน้าที่ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัสได้

ระบบ AI มีความสามารถหลากหลายในการใช้งานกับธุรกิจและอุตสาหกรรม ซึ่งจุดประสงค์หลักของการใช้เทคโนโลยี AI ก็เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการทำงาน ช่วยวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลจำนวนมากได้อย่างง่ายดาย และรวดเร็ว เพื่อดึงข้อมูลเชิงลึกมาใช้กับธุรกิจ และอุตสาหกรรมได้อย่างแม่นยำ นอกจากนี้ เทคโนโลยี AI ยังช่วยลดความผิดพลาดในการทำงานที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมไปถึงใช้ค้นหาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่ได้จากชุดข้อมูลที่มี เพื่อยกระดับให้ธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมมีศักยภาพที่แข็งแกร่งในการแข่งขันให้ธุรกิจเติบโตได้ในระยะยาว

2.2 หลักการทำงานของ AI เป็นอย่างไร²

ระบบ AI ทำงานโดยการรับข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และประมวลผล เพื่อให้ได้ผลตอบกลับ ไม่ว่าจะเป็นผ่านการใช้คำพูด ข้อความ หรือการกระทำต่างๆ ผลที่ตอบกลับมาก็อยู่ที่ว่าเราต้องการให้ตอบกลับมาเป็นแบบไหน และเอาผลลัพธ์นั้นมาใช้ประโยชน์ให้ตรงกับจุดประสงค์ของเรา อีกทั้งยังสามารถใช้รูปแบบการทำงานนี้เพื่อคาดการณ์สถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นต่อในอนาคตได้ เช่น แชนบอทที่ตอบข้อความอัตโนมัติ ได้

¹ DIA, “ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คืออะไร หลักการทำงาน และการใช้ในอุตสาหกรรม” สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม 2567
สืบค้นจาก <https://www.dia.co.th/articles/what-is-artificial-intelligence/>

² เรื่องเดียวกัน,

เหมือนกับคน หรือความสามารถในการจดจำภาพ ซึ่งการทำงานของระบบทั้งหมดนั้นต้องถูกเขียนโปรแกรมขึ้นมา โดยการเขียนโปรแกรมของ AI นั้นจะเน้นไปที่ทักษะการรับรู้ต่างๆ ดังนี้

1) การเรียนรู้ (Learning) โดยจะเน้นไปที่การรับข้อมูล และสร้างกฎสำหรับการเปลี่ยนเป็นข้อมูลที่น่าไปใช้ได้จริง ซึ่งกฎนั้นเรียกว่า อัลกอริทึม (Algorithms) คือ กระบวนการแก้ปัญหาที่อธิบายเป็นขั้นตอนไว้อย่างชัดเจน

2) การใช้เหตุผล (Reasoning) เน้นการตัดสินใจเลือกอัลกอริทึมที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการ

3) การแก้ไขข้อผิดพลาด (Self-correction) ในส่วนนี้จะได้รับการออกแบบเพื่อปรับแต่งอัลกอริทึมให้วิเคราะห์ได้อย่างละเอียด เพื่อรับประกันว่าจะได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำที่สุด

4) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) เป็นส่วนที่ใช้เครือข่ายประสาทเทียม อิงตามกฎวิธีทางสถิติ และเทคนิคอื่นๆ เพื่อให้สามารถสร้างภาพใหม่ๆ เพลงใหม่ หรือแนวคิดใหม่ๆ ได้

2.3 ตัวอย่างการใช้งานเทคโนโลยี AI ในปัจจุบัน³

1) การดูแลรักษาความปลอดภัย

ปัจจุบันการทำธุรกิจมีขั้นตอนต่างๆ มากขึ้น และซับซ้อนตามมาด้วย การป้องกันจึงต้องใช้เทคโนโลยี AI เข้ามาช่วย เช่น มีการใช้เอกสารปลอมแปลงมาใช้ในการทำธุรกรรมในองค์กร จึงได้มีระบบซอฟต์แวร์แอนตี้ไวรัสที่มีเทคโนโลยี AI อยู่เบื้องหลังการทำงาน ด้วยระบบ Machine Learning เลยทำให้ระบบขององค์กรมีความปลอดภัยมากขึ้น หรือในการเอา AI เข้ามาช่วยในระบบงานอุตสาหกรรม สำหรับเรื่องรักษาความปลอดภัย มี AI ตรวจสอบใบหน้าเพื่อคัดกรองบุคลากรในองค์กร หรือบุคคลแปลกหน้าได้ และการรักษาความปลอดภัย เช่น การตรวจจับและแจ้งเตือน หากพนักงานใส่อุปกรณ์รักษาความปลอดภัย PPE (Personal Protection Equipment) ไม่ครบหรือไม่เหมาะสมในการทำงานในแต่ละพื้นที่ของพนักงาน เป็นต้น

2) การตลาด การขาย และการบริการ

สำหรับธุรกิจด้านนี้ ระบบ AI เข้ามามีบทบาทได้อย่างหลายอย่าง เช่น ช่วยพัฒนากลยุทธ์การขาย การดูแล และให้บริการลูกค้า รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ เพื่อดูความต้องการของลูกค้าในแต่ละกลุ่มได้ รวมถึงการเก็บข้อมูลประวัติการใช้งานเว็บไซต์ การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำมาใช้ในการโฆษณาทางออนไลน์ และนำมาปรับปรับใช้กับระบบการขาย และการบริการให้ดียิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ระบบ AI ยังสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมลูกค้า และวิจัยการตลาดจากข้อมูลเชิงลึก ซึ่งจะช่วยให้ธุรกิจสามารถประเมินความสำเร็จ และทำให้เกิดการพัฒนาธุรกิจให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ในอนาคต อีกทั้ง AI ยังเข้ามาช่วยยกระดับการสร้างประสบการณ์ให้กับลูกค้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งช่วยในการเพิ่มยอดขายได้

³ เรื่องเดียวกัน,

3) การวิจัย และการพัฒนา

เทคโนโลยี AI มีระบบการทำงานในเรื่องของการรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมาก ได้อย่างดีเยี่ยม และเกิดข้อผิดพลาดได้น้อยมาก ดังนั้น ในด้านการวิจัย การพัฒนาต่างๆ จะทำให้ได้ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ และมีความถูกต้องสูง ไม่ว่าจะในด้านอุตสาหกรรมไหนๆ จะยิ่งพัฒนาให้สินค้านั้นเกิดผลสำเร็จได้อย่างมากเลยทีเดียว

4) ธุรกิจ E-Commerce

ระบบ AI เป็นที่นิยมมากในธุรกิจ E-Commerce โดยธุรกิจส่วนใหญ่ได้นำ AI มาใช้งานหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นการแนะนำสินค้า การค้นหาอัจฉริยะ การวิเคราะห์ข้อมูลยอดขาย และวิเคราะห์พฤติกรรม การซื้อขายของลูกค้า ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ธุรกิจ E-Commerce ประเมินสิ่งที่อาจเกิดขึ้นได้ และนำมาปรับปรุง พัฒนาประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้าที่มาซื้อของบนแพลตฟอร์มออนไลน์

3. กฎหมายเกี่ยวกับลิขสิทธิ์กับความคุ้มครองงานที่สร้างโดยปัญญาประดิษฐ์ (AI)

3.1 ความหมายของลิขสิทธิ์

ความหมายของคำว่า ลิขสิทธิ์ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 4 “ลิขสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะทำการใด ๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น และ “ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่า ผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดงานสร้างสรรค์อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้

กล่าวโดยสรุป ลิขสิทธิ์ คือ ความคุ้มครองที่มีให้แก่เจ้าของผลงานสร้างสรรค์ที่เกิดจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การใช้สติปัญญา ความรู้ความสามารถและความวิริยะอุตสาหะ ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทหนึ่งที่มีคุณค่า ทางเศรษฐกิจ เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน โดยกฎหมาย ลิขสิทธิ์ได้ให้ความคุ้มครองถึงสิทธินักแสดงด้วย

3.2 งานที่ได้รับการคุ้มครองลิขสิทธิ์

งานที่กฎหมายลิขสิทธิ์คุ้มครอง ได้แก่⁴

- 1) งานนิพนธ์ที่สร้างขึ้นทุกชนิด เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา คำปราศรัย สุนทรพจน์ รวมถึง โปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 2) งานนาฏกรรม เช่น ทำเดินท่ารำ ที่ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว
- 3) ศิลปกรรม เช่น ภาพวาด ภาพถ่าย
- 4) ดนตรีกรรม เช่น ทำนองเพลง หรือเนื้อร้องและทำนองเพลง
- 5) โสตทัศนวัสดุ เช่น วีซีดีคาราโอเกะ

⁴ “บทที่ 2 ลิขสิทธิ์”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, จาก

- 6) ภาพยนตร์
- 7) สิ่งบันทึกเสียง เช่น ซีดีเพลง
- 8) งานแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น รายการโทรทัศน์
- 9) งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะ เช่น การเพ้นท์ศิลปะ

บนร่างกาย

การคุ้มครองงานสร้างสรรค์เหล่านี้จะเกิดขึ้นทันทีเมื่อสร้างขึ้นโดยไม่มีขั้นตอนทางกฎหมายใด ๆ และไม่จำเป็นต้องมีการเผยแพร่ผลงานสู่สาธารณชนก่อน หมายความว่า เมื่อมีการสร้างสรรค์งานหรือเขียนงานนิพนธ์ขึ้นชิ้นหนึ่ง กฎหมายให้ความคุ้มครองงานชิ้นนั้นทันที เจ้าของผลงานเท่านั้นมีสิทธิ์ในการเผยแพร่งานสู่สาธารณชน เว้นแต่ได้รับความยินยอมหรืออนุญาตจากเจ้าของ หากผู้ใดทำเลียนงานไปเผยแพร่ คัดลอก ดัดแปลง ไม่ว่าจะบางส่วนหรือทั้งหมด จะต้องรับโทษอาญาและชดเชยค่าเสียหายทางแพ่งแก่ผู้สร้างสรรค์งานชิ้นนั้น ส่วนการจดทะเบียนลิขสิทธิ์ที่กระทำกับกรมทรัพย์สินทางปัญญานั้น มิใช่การจดทะเบียนลิขสิทธิ์ แต่เป็นการเผยแพร่ชื่องานลิขสิทธิ์ของตนแก่บุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ในการค้นหา ติดต่อกับเจ้าของชิ้นงาน อันเป็นความช่วยเหลือของทางการในการเป็นแหล่งข้อมูลแก่เอกชนที่สนใจใช้ประโยชน์จากงานลิขสิทธิ์⁵

3.3 การใช้ผลงานจากปัญญาประดิษฐ์ (AI) ในเชิงพาณิชย์

รูปภาพที่สร้างโดย AI สามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้หลายวิธี ธุรกิจและบุคคลทั่วไปสามารถใช้งานศิลปะที่สร้างโดย AI ไปใช้เพื่อการตลาด การโฆษณา การสร้างแบรนด์ และการออกแบบผลิตภัณฑ์ ตัวอย่างเช่น รูปภาพที่สร้างโดย AI สามารถใช้ในสื่อส่งเสริมการขาย แคมเปญโซเชียลมีเดีย การออกแบบเว็บไซต์ และแม้กระทั่งในการสร้างผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ เช่น เครื่องแต่งกาย ของตกแต่งบ้าน หรือเนื้อหาดิจิทัล รวมถึงภาพที่วาดจาก AI ก็ยังสามารถนำไปใช้ในเชิงพาณิชย์ได้ ธุรกิจและผู้เชี่ยวชาญด้านงานสร้างสรรค์จำนวนมากใช้เครื่องมือและอัลกอริธึมที่ใช้ AI เพื่อสร้างรูปภาพ ภาพประกอบ และการออกแบบสำหรับโครงการเชิงพาณิชย์ เครื่องมือ AI เหล่านี้สามารถช่วยในงานต่าง ๆ เช่น การออกแบบกราฟิก การตลาดดิจิทัล การโฆษณา และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ งานศิลปะที่สร้างโดย AI สามารถปรับแต่งให้ตรงตามความต้องการเชิงพาณิชย์โดยเฉพาะ ทำให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสำหรับธุรกิจที่ต้องการปรับปรุงเนื้อหาภาพของตน⁶

3.4 การจดลิขสิทธิ์ผลงานหรือภาพวาดจาก AI

ตามบทบัญญัติในกฎหมายลิขสิทธิ์ของไทยนั้น ทางกรมทรัพย์สินทางปัญญาระบุว่า ภาพที่สร้างขึ้นจาก AI จะไม่มีลิขสิทธิ์ เพราะไม่สามารถจดได้ เนื่องจากเป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากปัญญาประดิษฐ์

⁵ “กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567,

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%82%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>

⁶ “ภาพจาก AI คืออะไร จดลิขสิทธิ์ได้หรือไม่”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567,

<https://zortout.com/blog/can-images-from-ai-be-copyrighted>

ไม่ใช่จากมนุษย์ แต่หากว่าผลงานดังกล่าวมีการสร้างร่วมกันกับมนุษย์ ก็จะต้องแจ้งให้ทราบในตอนยื่นขอจดแจ้ง ลิขสิทธิ์ด้วย

โดยหลักในการพิจารณาคือ ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นกฎหมายลิขสิทธิ์ที่ใช้บังคับในปัจจุบัน แม้ไม่มีบทบัญญัติใดกำหนดไว้ชัดเจนว่างานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับการคุ้มครองต้องเป็นงานสร้างสรรค์โดยมนุษย์เท่านั้น แต่เมื่อพิจารณาจากค่านิยมที่เกี่ยวข้อง เช่นคำว่า “ผู้สร้างสรรค์” หมายความว่าผู้ทำหรือผู้ก่อให้เกิดการสร้างสรรค้อย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัตินี้ และคำว่า “ลิขสิทธิ์” หมายความว่า สิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ ตามพระราชบัญญัตินี้เกี่ยวกับงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้น

ดังนั้นจึงเห็นได้ชัดเจนว่าใช้คำว่า “ผู้” คือเป็นบุคคล จึงพิจารณาได้ว่างานที่สร้างสรรค์ที่จะมีลิขสิทธิ์จะต้องเป็นการสร้างสรรค์โดยมนุษย์ แม้ผู้สร้างสรรค์จะใช้ปัญญาประดิษฐ์เข้าช่วยในการสร้างสรรค์ผลงาน ก็เป็นการใช้เครื่องมือทำนองเดียวกันกับใช้พู่กันวาดภาพ ในกรณีนี้ถือได้ว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ บุคคลผู้สร้างสรรค์ผลงานเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์⁷

อย่างไรก็ตามในกรณีของการขายรูปภาพ AI เชิงพาณิชย์ อาจเกี่ยวข้องกับการพิจารณาทางกฎหมายและจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากอัลกอริทึม AI ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเนื้อหาที่มีลิขสิทธิ์ ผู้สร้างและผู้ประกอบธุรกิจต้องตระหนักถึงเรื่องลิขสิทธิ์และตรวจสอบให้แน่ใจว่าตนมีสิทธิ์ขายหรือใช้รูปภาพที่สร้างโดย AI เพื่อวัตถุประสงค์ทางการค้า นอกจากนี้ ความโปร่งใสเกี่ยวกับที่มาของงานศิลปะ รวมถึงการมีส่วนร่วมของเทคโนโลยี AI ก็มีความสำคัญในตลาดศิลปะด้วยเช่นกัน⁸

3.5 การคุ้มครองลิขสิทธิ์ผลงานจากปัญญาประดิษฐ์หรือ AI ในต่างประเทศ

ตามหลักการของกฎหมายลิขสิทธิ์ของแต่ละประเทศที่มีหลักการสำคัญคล้ายกัน โดยเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ทันทีเมื่อสร้างผลงานเสร็จ ซึ่งไม่ต้องมีการจดทะเบียน เว้นแต่บางประเทศอาจกำหนดให้มีการจดแจ้งก่อนการเป็นผู้มีลิขสิทธิ์ในผลงานที่ตนสร้างสรรค์ขึ้น จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ คือเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ จัดแสดง อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ ให้เช่าฯ

โดยกรณีศึกษาในต่างประเทศที่น่าสนใจ เช่น สหรัฐอเมริกา มีรายงานข่าวต่างประเทศว่าเมื่อวันที่ 21 ส.ค.2566 ศาลแขวงในกรุงวอชิงตัน พิพากษาว่า งานศิลปะที่สร้างสรรค์โดยปัญญาประดิษฐ์ ล้วนโดยไม่มีส่วนใดที่มนุษย์ร่วมสร้างสรรค์ด้วย ไม่ได้รับลิขสิทธิ์ตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของสหรัฐ หรือข่าวเมื่อวันที่ 6 ก.ย. 2566 สำนักงานลิขสิทธิ์ของสหรัฐก็ได้ปฏิเสธ คำขอคุ้มครองลิขสิทธิ์กรณีผู้แตงนิยายวิทยาศาสตร์ได้สร้างภาพประกอบนิยายที่สร้างขึ้นโดยปัญญาประดิษฐ์ โดยให้เหตุผลว่า ไม่ใช่ผลงานที่สร้างโดยมนุษย์

⁷ สกล หาญสุทธิวารินทร์, “งานที่สร้างโดย AI มีลิขสิทธิ์หรือไม่”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, <https://www.bangkokbiznews.com/tech/innovation/1089551>

⁸ “ภาพจาก AI คืออะไร จดลิขสิทธิ์ได้หรือไม่”

ในขณะที่สหภาพยุโรปได้ตรากฎหมายที่เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ด้านต่าง ๆ ออกใช้บังคับเป็นกฎหมายกลางสำหรับประเทศสมาชิก ที่เรียกว่าข้อกำหนดของสหภาพยุโรป (The European Directive and Regulation on Copyright) หลายฉบับ นอกจากนี้ แต่ละประเทศก็อาจมีกฎหมายลิขสิทธิ์อื่นเป็นกฎหมายภายในของประเทศตนด้วย เช่น ประเทศเยอรมนีและสเปน โดยสาระสำคัญของกฎหมายลิขสิทธิ์ของสองประเทศนี้คือ การไม่ถือว่าผลงานที่สร้างโดย AI เป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ ที่จะได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะไม่ใช่งานที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ กล่าวอีกนัยหนึ่ง งานสร้างสรรค์ที่จะเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ต้องเป็นงานที่สร้างสรรค์โดยมนุษย์ หรือเป็นงานที่มนุษย์มีส่วนสร้างสรรค์ด้วย

นอกจากนี้ ศาลยุติธรรมแห่งสหภาพยุโรป (Court of Justice of the European Union) มีคำพิพากษาคดีที่เกี่ยวข้องกับผลงานของ AI หลายคดี ในประการว่าผลงานของ AI ไม่มีลิขสิทธิ์ เพราะไม่ใช่การสร้างสรรค์ของมนุษย์⁹

⁹ เรื่องเดียวกัน,

บรรณานุกรม

“กฎหมายลิขสิทธิ์ไทย”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, สืบค้นจาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%81%E0%B8%8E%E0%B8%AB%E0%B8%A1%E0%B8%B2%E0%B8%A2%E0%B8%A5%E0%B8%B4%E0%B8%82%E0%B8%AA%E0%B8%B4%E0%B8%97%E0%B8%98%E0%B8%B4%E0%B9%8C%E0%B9%84%E0%B8%97%E0%B8%A2>

“บทที่ 2 ลิขสิทธิ์”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, สืบค้นจาก

<http://www.ipthailand.go.th/images/2562/Suppress/lesson2.pdf>.

“ภาพจาก AI คืออะไร จดลิขสิทธิ์ได้หรือไม่”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, สืบค้นจาก

<https://zortout.com/blog/can-images-from-ai-be-copyrighted>.

สกล หาญสุทธิวารินทร์, “งานที่สร้างโดย AI มีลิขสิทธิ์หรือไม่”, สืบค้นเมื่อ 15 สิงหาคม 2567, สืบค้นจาก

<https://www.bangkokbiznews.com/tech/innovation/1089551>.

DIA, “ปัญญาประดิษฐ์ (AI) คืออะไร หลักการทำงาน และการใช้ในอุตสาหกรรม” สืบค้นเมื่อ 20 สิงหาคม

2567, สืบค้นจาก <https://www.dia.co.th/articles/what-is-artificial-intelligence/>